

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De sancto Michaeli cxi

[urn:nbn:de:bsz:31-289352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289352)

Ignis enim iste secundum merita operum hominum singulos examinat. Nam sicut corpus ardet per voluntatem illius citius. ita etiam ardebit per debitam penam. Tandem ad proprium reducit est corpus plangentibus propter iniquitates quas eius mortuum estimabatur. Ille autem aliquando tempore superiuit. et in bonis operibus laudabiliter vitam finiuit.

De sancto michael cxi A

Michael interpretatur quis ut deus. Et quotiens sicut ait grege. mire virtutis aliquid agitur michael mitti prohibetur. ut ex ipso actu et nomine dectur intelligi quod nullus potest facere quod facere preualer deus. Et idcirco eidem michaeli multa que sunt mire virtutis attribuantur. Ipse enim ut daniel attestat in tempore antichristi surgit. et pro electis tanquam defensor et protector stabit. Ipse cum dracone et angelis eius pugnavit. et ipsum de celo cunctis victoria fecit magnam. Ipse cum diabolo de moysi corpore altercat est: eo quod diabolus eius corpus perdere voluit: ut ipsum pro deo iudeorum populus adoraret. Ipse sanctorum animas recipit et in paradysum exultationis perducit. Ipse olim princeps fuit synagoge: sed nunc constitutus est a domino in principem ecclesie. Ipse ut dicitur plagas egypti intulit. mare rubrum diuisit. populum per desertum duxit. et in terram promissionis introduxit. Ipse inter sanctorum acies angelorum signifer christi habetur. Ipse ad domini imperium antichristum existentem in monte oliueti proprio tenet occidet. In voce ipsius archangeli michaelis mortui resurgent. Ipse crucem. clavos. lanceam et coronam spinam: in die iudicii portabit. B

Michaelis archangeli sacra solemnitas beate apparitio. dedicatio. victoria et memoria Apparitio ipsius angeli multiplex est. Prima qua in monte gargano apparuit. In appulianam est quidam mons nomine gargano: iuxta civitatem que dicitur sipontus. Anno autem domini. cccc. in predicta de siponto erat quidam vir nomine garganus qui secundum quosdam libros a monte illo nomen accepit. vel a quo mons ille nomen accepit. Qui ovium et bouum infinita multitudine pollebat. Cum autem circa predicti montis latera pasceretur. Contigit quendam thaurum alios relinquere. et verticem montis prescendere. Cum domum alios redeuntibus non redisset. collecta dominus multitudine famulorum per devia queque recessus. ipsum tandem in vertice montis iuxta hostium cuiusdam spelunce inuenit. Permotus itaque cur soliuagus incederet: mox in ipsum sagittam toxicam direxit. Sed statim velut a vento retrota ipsum qui iccerat recessit. Turbari super hoc duces. episcopi advenunt. et super re tam stupenda ipsum recesserunt. Qui tribus duos annos ieiunium eis indixit. et a deo querendum esse admonuit. Quo pacto sanctus michael episcopo apparuit dicens. Sciatis hominem illum voluntate mea suo telo esse percussum. Ego enim sum michael archangelus qui locum hunc in terris incolere tutumque servare statuens. hoc volui probare indicio. ipsi me loci inspectorem esse atque custodem. Statimque episcopi atque cives cum processione locum advenit. et ingredi non presumptentes orationem preforibus insistent. Secunda apparitio est que circa annum domini. dccc. accidit de desertum. Nam in loco que tumba dicitur iuxta mare. v. milibus ab urbe abiacenti michael episcopo predicte civitatis apparuit iubens. ut in predicto loco ecclesia constructeretur. et sicut sit in monte gargano ita et ibi in memoria sancti michaelis archangeli celebraret. Cum autem episcopus de loco in quo ecclesiam constructeretur dubitaret. ab ipso edoceret ut ibi constructa ecclesia fieret ubi thaurum a latronibus absconditum inueniret. Iterumque de loci amplitudine dubitans iubens modum in amplitudine statuere quantum videret thaurum in circuitu pedibus intruisse. Due autem rupes ibidem erant quas nullatenus virtus humana movere poterat. Tunc michael cuidam viro apparuit precipiens ut ad predictum locum accederet et ipsas rupes remoueret. Quo accedere tam facile rupes movit ut nichil bene ponderis videretur. Edificata igitur ibidem ecclesia de monte gargano partem pallii quod sanctus michael super altare posuit. et partem marmoris super quo stetit ad suam ecclesiam detulerunt. Cum vero ibidem aque penuriam paterent. monitu angeli quoddam foramen in quodam

De sancto michaelē

saxo durissimo fecerunt. et tanta aquarū copia protinus emanavit. ut vsq; nūc ei' bñficio copiosius sustentetur. Hec autē apparitio in p̄dicto loco. xvij kalēn: nouēbris solēniter celebratur. In eodem autē loco quoddā memoria dignū contigisse referunt miraculus. Ille em̄ mons vndiq; oceano cingitur. Sed bis in die sancti michaelē iter p̄bens a populo apitur. Cum ergo copiosa turba ad ecclīā p̄geret cōtigit et quandā mulierē grauidā vicināq; paritui secū ire. Et ecce magno impetu vnda redijt et oīs turba timore p̄cussa ad litus fugit. sola autem mulier p̄gnans fugere nō valuit. sed a marinis fluctibus capta fuit. At michael archangelus mulierē seruauit illesā. ita etiā q̄ in medio pelagi filiu parturuit quē in vlnis suscipiēs lactauit. et mari iterū sibi iter p̄bente cū puero leta exiuit. **L** Tercia apparitio est. q̄ rome tpe gregoriū pape legitur accidisse. Nam dū idē gregorius papa p̄pter pestē inguinariā letanias maiores instituisset et deuote p̄ salute ppli exoraret. vidit supra castrū quod olim memoria adriani dicebat. angelum domini qui gladiū cruetatū tergebat et in vaginā mittebat. Unde sanct' gregori' intelligens p̄ces a domino exauditas ecclēsiā in honore angelorū ibidē p̄struxit. Unde et castrū illud vsq; nūc castrū sancti angeli vocatur. Hec autē apparitio cū illa q̄ in monte gargano apparuit cū sipontanis victoriā dedit viij. idus may celebratur. **Q**uarta apparitio est que p̄sistit in gerarchiis ipsoꝝ angelorū. Nam prima gerarchia dicitur ephania. idest. supior apparitio. media dicitur ipphania. idest. media apparitio. vltima dicitur ipophania. idest. inferio apparitio. Et dicitur ierarchia a gerar quod est sacrum et archos princeps. quasi sacer p̄cipar'. Quelibet autem ierarchia continet tres ordines. Nam supior p̄tinet seraphin. cherubin et thronos. Media p̄tinet scdm assignationem dyonisiū dñationes. virtutes et potestates. vltima p̄tinet scdm assignationē eiusdē p̄cipar'. archangelos et angelos. Et horū ordinatio et dispositio potest videri p̄ simile in terrenis potestatibus. Nam ministroꝝ qui sunt sub vno rege. quidā opantur immediate circa personā regis. sicut cubicularij. cōsiliarij et assessores. Similes his sunt ordines prime ierarchie. Quidā vero habent officia ad regimē regni in cōmuni nō deputati huic vl' illi p̄uicē. ut p̄cipes militie et iudices curie. Similes his sunt ordines secūde ierarchie. Quidā vero p̄ponunt ad regimē alicui' ptis regni ut p̄positi et baluii et huiōi minores officiales. Et his siles sunt ordines terciē gerarchie.

Tres igitur ordines prime ierarchie accipiunt inquantū deo assistūt. et ad ipm̄ p̄uertunt. Ad hec tñ tria necessaria sunt scz sūma dilectio. et hoc quātum ad ordinē seraphin qd̄ interpretat̄ ardentes. Perfecta cognitio et hoc quātū ad cherubin qd̄ interpretat̄ plenitudo scie. Perpetua p̄bensio siue fructio. et hoc quātū ad thronos q̄ interpretat̄ sedes qz in eis sedet deus et q̄scit dum eos in se q̄scere facit. Tres autē ordines medie ierarchie accipiunt inquantū habent p̄esse et regere vniuersitate hominū in cōmuni. Hoc autē regimē p̄sistit in tribus. Primo in p̄sidentando siue imperādo. et hoc p̄tinet ad ordinē dñationum ad quē spectat alijs inferioribus p̄esse et eos in omnib' ministerijs diuinis dirigere ac eis omnia imperare. Qd̄ innuit zach. v. vbi vnus angelus alteri dixit. Curre et loquerē ad puerū istum dicēs etc. Secōdo in opando. et hoc p̄tinet ad ordinē virtutū quib' nichil est impossibile exequi qd̄ imperat qz eis datū posse sup̄ omnia dif' ficulta ad diuinū ministeriū p̄sentia. et ideo attribuitur eis miracula facere. Tercio in arcendo vt scz impediētia et infestātia arceātur. et hoc p̄tinet ad ordinē potestātū que hñt coercere p̄arias potestates. qd̄ signatū est thobie. viij. vbi dicit q̄ raphael religauit demoniū in deserto superioris egipti. Tres vero ordines vltime ierarchie accipiunt scdm q̄ hñt regimē determinatū et limitatū. Quidā em̄ eoz p̄sunt vne puincie. hi sunt de ordine principatus sicut erat princeps p̄faz q̄ p̄erat persis. de quo habet dan. x. Quidā vero deputati sunt ad regimē multitudinis vtputa vni' ciuitatis. Et hi dicuntur archāgeli. Quidā vero ad regimen p̄sone singularis. Et hi dicuntur angeli. Unde et dicuntur minima nūciare ex eo q̄ eoz ministeriū ad vnū hominē limitat. archangelū vero dicuntur maiora nūciare: qz bonū vni' multitudinis digni' est q̄ bonū vni' hoīs. In assignatione autē ordinū prime ierarchie greg. et bern. cū dyonisiō p̄cor dāt: qz accipit̄ penes eoz fructiōnē que p̄sistit in feruēti dilectiōe quo ad seraphin. p̄funda cognitiōe quo ad cherubin. perpetua retētiōe quo ad thronos. Sed in assignatiōe medie et vltime in duob' vidētib' scz p̄ncipatu et virtute dissentire vidētur. S: eg. em̄ et bern. aliā p̄siderationē habuerūt. put scz media ierarchia accipit̄ penes p̄lationē. vltima penes ministratiōnē. P̄relatio autē in angelis triplex est. P̄sunt em̄ angeli angelicis spiritib'. et hi dñationes dicuntur. P̄sunt etiā angeli bonis hoīb' et hi dicuntur principar'. P̄sunt demonib' et hi dicuntur potestates. Et ordo et grad' dignita

v iij

tis in his patet. ministerium autem triplex est. quod
 dam quod consistit in operando. quoddam in docendo
 aut maiora aut minora. Primum est virtutum. secundum
 archangelorum. tertium angelorum. **¶** Quinta ap
 paritio est de qua legitur in libro triplici. Nam iuxta
 constantinopolim est quidam locus ubi olim dea vestra
 colebatur. Sed nunc ecclesia in honorem sancti michaelis
 fabricata est: qui etiam locus michaelium nuncupatur. Cum
 igitur quendam nomine aquilinum ardentissima febribus ru
 beis coloribus morbo comprehendisset estuatum pro u
 lum medicum dederunt quod euomuit. a deo ut postmo
 dum quicquid comederet vel biberet euomeret. Dum
 autem iam morbi vicinior esset. ad locum hunc se duci se
 cit credens se illuc aut mori aut languore priuari.
 Cui michael apparere dixit ut perfectior sibi ex mel
 le et vino et pipere faceret. et omnia quae comederet ibi
 intingeret: et sic plenam sanitatem reciperet. Quod cum se
 cisset plene liberatus est. Cum tamen secundum medicum ra
 tionem peritium esse videat calida pocula coleri
 cis exbibere. Hoc in libro triplici. **¶** Secundo dicitur
 victoria. Multiplex autem victoria ipsius archangeli
 michaelis et angelorum inuenitur. **¶** Prima est quam
 archangelus michael predictis spontaneis hoc modo
 prestat. Postquam quod est tempus ab inuento lo
 co neapolite adhuc gentiles contra christianos et
 beneuentanos quinquaginta milibus a seipso
 distant ordinato exercitu bellare ceperunt. Qui de
 epi philo triduo inducias petierunt: ut ieiunio tri
 duano vacarent et patronum suum michaeli in sui
 auxilium implorarent. Tertia autem nocte michael
 epi apparere. preces dicit exauditas victoriam pro
 mittit a futuram. et quarta die hora iubet hosti
 bus occurrendum. Quibus occurrentibus mons gar
 ganus immenso tremore percutitur. fulgura quoque
 crebra volant. et caligo renebrosa torum montis
 cucumen obduxit. ita ut deo viri de aduersariis tam
 ex ferro hostium quam ex sagittis igneis interirent. Reli
 qui vero virtute archangeli cooperata. ydolatrie re
 liquerunt errorem. et continuo colla christiane fidei sub
 miserunt. **¶** Secunda victoria est quam michael archan
 gelus obtinuit contra draconem. id est. luciferum cum
 omnibus suis sequacibus de celo expulit. De quo ex
 ponitur illud quod habet in apocalypsi. factum est pie
 lium magnum in celo. Michael pugnabit et cetera. Cum
 enim lucifer dei equalitate appetisset. archangelus
 michael celestis exercitus signifer adueniens. ipsum
 luciferum cum suis sequacibus de celo expulit. et in
 hunc aerem caliginosum usque in die iudicii retrusit.
 Non enim promissum est eis in celo habitare siue in su
 per. omni parte aeris quod locus clarus et amoenus est. nec

in terra nobiscum. ne nimis nos infestaret: sed in
 aere inter celum et terram ut dum superius respiciunt: et
 vident gloriam quam amiserunt. inde dolore habeant
 et dum inferius respiciunt. et videt homines illuc ascende
 re unde ipsi ceciderunt. inde invidia frequenter tor
 queantur. frequenter tamen ex diuina dispensatione ad
 nostrum exercitum ad nos descendunt. Unde sicut alii
 quibus viris sanctis monstratum est. frequenter circa
 nos volitant sicut musce. Innumerabiles enim sunt. et
 velut musce totum aerem repleuerunt. Unde dicit hie
 mo. ut philosophi dixerunt et doctores nostri opinantur. ac
 iste ita plenus est demonibus et malignis spiritibus si
 cut radiis solis minutissimis puluisculis. Licet autem
 tot sint tamen iuxta sententiam originis eorum exercitus
 minuit cum eos vincimus: ita ut qui ab aliquo sancto
 viro victus fuerit. deinceps ille de vicio de quo vi
 ctus est ipsum non valeat temptare. **¶** Tercia victoria
 est quam angeli quotidie de demonibus obtinent. dum
 pro nobis contra eos pugnantibus ab eorum temptatione
 nos liberant. Tribus autem modis ab ipsorum temptati
 one nos liberant. Primo potestate demonis re
 frenando. Apocalypsi. de angelo qui demones liga
 uit: et in abyssum misit. et thobie. viij. de diabolo in
 deserto superiori religato. Huius enim religatio nichil
 aliud est quam potestatis eius refrenatio. Secundo peccatis
 refrigerando. Quod significatum est genesi. xxij.
 ubi dicitur quod angelus tetigit nervum iacob et statim
 emarcuit. Tercio memoriam diuine passionis nostris
 mentibus imprimendo. Hoc significatum est apocalypsi. vij.
 ubi dicit. Nolite nocere terre et mari nec arboribus
 quousque et cetera. Item esechi. ix. Signa thau in frontibus
 viros gementium. Thau enim littera ad modum crucis
 est facta. Et qui hoc signati sunt non timebunt angelum
 percussorem. Unde ibidem dicit. Super quem videris thau
 non occides. **¶** Quarta victoria est quam archange
 lus michael de antichristo habitus est. quoniam ipsum
 occidet. Tunc enim michael princeps magnus. ut dicitur
 dan. xij. surget. et pro electis tanquam adiutor et pro
 tector contra antichristum fortiter stabit. Deinde antichristus
 ut dicit glossa apocalypsi. xij. super illud. Uidi unum de ca
 pitibus eius occisum et mortuum se finget. et per tri
 duum latens postea apparebit dicens se suscitatum
 arteque magica ferentibus eum demonibus in aera ascen
 det. et vniuersis mirantibus adorabunt eum. Tandem in
 monte oliueti ascendens. ut dicit glossa. super illud. ij.
 thessal. ij. quem dominus ihesus interficiet et cetera. dum stabit
 in papilionem et in solio suo in loco contra quem dominus
 ascendit. michael adueniens ipsum interficiet. De
 quo prelio et victoria intelligitur secundum gregorium. illud
 quod dicit apocalypsi. xij. factum est prelium magnum in celo mi

De sancto michael

chael etc. Illud em̄ verbū de triplici p̄lio micha-
elis intelligitur. sc̄ de p̄lio qđ habuit cū lucife-
ro cū ipsum de celo repulit. et de p̄lio qđ cū de-
montib⁹ habet nos inestantib⁹. et de isto de quo
hic agitur qđ sc̄ cum antixpo in fine mūdi habitu-
rus est. **T**ercio hec solennitas dicitur dedi-
catio. ex eo qđ hac die p̄dictum locum in monte
gargano a se dedicatū fuisse michael archāgelus
reuelavit. Reuersi em̄ spontani a cede aduersa-
riorū et tam magnifica portiti victoria. adhuc dubi-
tare ceperūt vtrū p̄dictum locū ingredi vel dedi-
care deberēt. Tunc ep̄s sup̄bis duxit papā pela-
giū p̄sulum. Qui r̄ndit dicens. Si homo illā ec-
clesia dedicare deberet. hoc maxime die quo victo-
ria data est fieri oporteret. Si vō aliter sancto mi-
chaeli placuerit ab ipso est sup̄ hoc ei⁹ requirēda
voluntas. Instant b⁹ igitur papa et ep̄o cū ciuib⁹
triduo ieiun. o. michaeli hac die apparuit ep̄o
dicens. Non est opus vobis quā ego edificauī dedi-
care ecclesiam. Ipse em̄ qui p̄didi dedicauī. P̄ce-
pitq; vt dicit sequēti locū cum pp̄lo ingrediēs ipm̄
p̄cab⁹ frequētarent. et se specialem suū patronū
sentirent. Deditq; ei p̄dicere p̄secrationis signū vt
sc̄ ab oriēte p̄ posterulā ascenderēt. et ibidem ves-
tigia hominis imp̄ssa marmorū inuenirēt. Mane
igitur ep̄s et vniuersi p̄p̄s ad locū veniūt. et in-
trogrediētes criptā magnā et tria altaria inuenē-
runt quorū duo in australi parte posita erāt. ter-
ciū vero in orientali venerandū quidem et rubeo
pallio circūtectū. Celebratis igitur ibidē missay so-
lemniss cū sacrā communionē singuli accepissent.
omnes ad propria cum immenso gaudio redierūt
Ep̄s aut̄ ibidē sacerdotes et clericos delegauit q̄
iugiter diuinū officiū celebrarēt. In eadē spelun-
ca aqua lucida et mimum dulcis emanat qua post
cōmunionē p̄p̄s potat. et diuersę egritudines sa-
nantur. Tūc summus pontifex bis auditis hūc diē
in honore s̄cti michaelis et omniū brōy spiritūū
per totū orbē vniuersi s̄cti statuit celebrandum
Quarto hec solēnitas dicit mēoria sancti micha-
elis. In qua tñ solēnitate omniū angelorū memo-
riā agim⁹. et oēs generalr̄ honoram⁹. Decet nāq;
nos eisdem laudē et honore impendere multiplici
ratione. Ip̄si em̄ sunt custodes n̄ri. ministratores
nostri. fratres et p̄ciues nostri. animay nostray in
celum portitatores. orationum nostray apud deū
rep̄tatores. regis eterni nobilissimi milites et tri-
bulatoz p̄solatores. **P**rimo igitur debem⁹ eos
honore are: q; sunt custodes nostri. Quilibet enim
hoi dantur duo angeli. Unus malus ad exerciciū

Alius bonus ad custodiendū. Custodia em̄ boni
angeli deputat homini et in natiuitate et in vtero
et statim post natiuitatē ex vtero. et sp̄ est cū ipso
iam adulto. In hoc em̄ triplici statu necessaria est
homini custodia angelica. Nam dum paruul⁹ ad-
huc est in vtero potest interim et dānari. Dum est
extra vterum ante adultam etate potest a ba-
p̄simate impediri. Dum est in adulta etate p̄t
ad diuersa peccata pertrahi. Diabolus em̄ in ho-
mine adulto rationē seducit per astutias. volunta-
tem allicit per blandicias. virtutem opprimat per
violentias. ideo necesse fuit vt bonus angel⁹ eidē
ad custodiā deputet. vt hominē erudiat et dirigat
p̄tra fallacias. exhortet et incitet ad bonum con-
tra blandicias et defendat ab oppressione contra
violentiam. **E**ffectus aut̄ angelice custodie in
homine quadrupliciter assignari potest. Primus
est vt p̄ficiat ania in bonū gratie. Et hoc facit an-
gelus in anima tribus modis. Primo omne impe-
dimentum ad bonum remouendo. Hoc signatum
est exod. xij. vbi angelus p̄ussit primogenita egi-
pti. S̄c̄o pigriciā excitādo. Qđ signatū est zach.
iij. vbi dicit. Angelus dñi excitauit me: quasi bo-
minem qui excitatur a somno. Tercio in via peni-
tentie ducendo et reducendo. Qđ signatū est tho-
bie. v. in angelo qui cum duxit et reduxit. **S**e-
cundus est vt non cadat in malū culpę. Et hoc facit
angel⁹ tribus modis. Primo impediendo pec-
catum futurum ne fiat. Hoc signatum est numeri.
xxij. in balaam qui ad maledicendum israhel p̄gēs
ab angelo impeditus est. Secundo increpando p̄-
teritum vt ab eo quis recedat. Hoc signatum est
iud. ij. vbi cum angelus filios israhel de p̄uarica-
tione increpasset ipsi eleuauerūt vocē et fleuerūt.
Tercio violentiam quasi in'erendo vt a p̄senti
peccato eripiat. Hoc signatum est in violenta edu-
ctione loth et vxoris eius de sodomis. id est. de
peccati p̄suetudine. **T**ercius effectus est si ca-
dat qđ postmodum resurgat. Et hoc facit angelus
tribus modis. Primo mouendo ad contritionem
Hoc signatum est thobie. xi. vbi ad documentum
angeli de felle per qđ intelligit p̄tricio: laniuit p̄-
tri oculos. sc̄ cordis. Secundo purgādo labia ad
p̄fessionem. Quod signatur ysa. vi. vbi p̄ angelus
labia ysaie purgātur. Tercio gaudento ad satisf̄-
factionē. Luce. xv. dicitur qđ maius gaudium est
in celo super vno peccatore penitentia agente qđ
sup̄ nonagintanouē iustis: qui nō egēt penitētia.
Quartus effectus est ne toties vel in tot mala
cadat quotiens vel ad quot diabolus incitat. Et

hoc facit tribus modis. scz potestatem demonis
refrenando. ꝓcupiscentiã debilitando ꝛ memorias
dominice passionis nostris mentibus imprimen-
do. De quibus supra dictum est. **S**ecundo
debemus eos honorare: qz sunt ministratores no-
stri. Omnes em̄ sicut dicitur bebre. i. sunt admini-
stratorij spiritus. Omnes em̄ ꝓpter nos mittun-
tur: qz superiores ad medios. mediꝝ ad infimos. infi-
mi mittuntur ad nos. Hec autem missio competit
bonitati diuine. In hoc em̄ manifestatur diuina
bonitas: quantum nostram salutem diligit. dum
nobilissimos spiritus q̄ ei intima charitate iungun-
tur. dirigit ꝛ transmittit ad procurandum salutem
nostram. Secũdo charitati angelice. Cũ em̄ chari-
tatis ardentis sit maxime desiderare alioꝝ salutẽ
ob quam etias dixit ysaias. Ecce ego domine mit-
te me. ꝛ angeli possunt nos iuuare. ꝓ eo qd vi-
dent nos suo auxilio indigere. ꝛ malos angelos
nos impugnare. ideo qd ad nos mittuntur. lex cri-
git angelice charitatis. Tercio humane indigen-
tie. Mittuntur em̄ boni angeli ad inflammandũ
affectum ad amorem. Unde in figuram huius le-
guntur missi fuisse in curru igneo. Secundo ad il-
luminandum intellectũ ad cognitionem. Hoc assi-
gnatum est apocal. x. in angelo qui habebat li-
brum apertum in manu sua. Tercio ad corobo-
randum in nobis omne imperfectũ vsqz in finem.
Hoc signatum est. iij. Regũ. xix. vbi angelus ꝓ-
tauit helie panem subnericiũ ꝛ vas aque vt co-
medit ꝛ ambulauit in fortitudine cibi illius vsqz
ad montem dei oreb. **T**ercio honorãdi sunt: qz
ipsi sunt fratres ꝛ ꝓciues nostri. Omnes em̄ ele-
cti assumuntur ad ordines angeloz. quidam ad
superiores. quidam ad inferiores. quidam ad me-
dios ꝓ diuersitate suoz meritor. licz beata vir-
go super omnes sit. Quod beatus gregorius in
omelia insinuare videt. Nam vt ait sunt nonnulli
qui parua capiunt. sed tñ hoc annunciare fratri-
bus non desistunt. Isti in angeloz nũero currunt.
Et sunt qui secretoz celestium summa et capere
ꝓeualent ꝛ nunciare. Sic cum archangelis. Et
sunt qui mira faciunt signa: ꝛ valenter operãtur.
Et hi cum virtutibus. Et sunt qui malignos spi-
ritus virtute orationis ꝛ vi accepte potestatis fu-
gant. Et hi cuz potestatibus. Et sunt qui acceptis
virtutibus electozum merita transcendunt. ꝛ ele-
ctis fratribus ꝓincipantur. Et hi cum ꝓincipati-
bus meritum sortiantur. Et sunt qui in semetip-
sis omnibus vicis dominantur. vt ipso iure mun-
ditie diꝝ inter homines vocetur. Unde ad moysen

dicitur. Ecce constituite deum pharaonis. Et hi
cum dominationibus. Et sunt in quibus velut in
throno suo dñs presidens alioꝝ facta exarnat.
per quos dum sancta ecclesia regitur plerumqz
de suis quibusdam infirmis actibus alij electi iu-
dicantur. Et hi cuz thronis. Et sunt qui dei ꝛ ꝓ-
ximi charitate amplius ceteris pleni sunt. Et hi
meritor suoz sorte inter cherubin numerum acce-
perunt: quia cherubin plenitudo scientie dicitur.
ꝛ iuxta paulum. Plenitudo legis est charitas. Et
sunt qui superne contemplationis amore accensi
in solo ꝓditoris sui desiderio anhelant. nichil iam
in hoc mundo cupiũt: solo eternitatis amore ꝓ-
scũtur. terrena queqz abijciũt. cuncta tꝓalia mēte
trãscendũt. amant ꝛ ardēt atqz ipso suo ardore re-
quiescũt. amando ardent. loquẽdo accendunt et
quoscũqz verbo tangunt: ardere ꝓtũt in dei amo-
re faciũt. Quo isti nisi inter seraphim numerũ for-
tem sue vocationis acceperũt. Hec greg. **Q**uar-
to honorãdi sunt: qz ipsi sunt. aniaz niaz in celum
ꝓortatores. Et hoc faciunt triplici modo. Primo
viam ꝓeparãdo. Malach. iij. Ecce ego mitto an-
gelũ meũ qui ꝓparabit viã ante faciẽ meã. Scdo
ꝓ viã ꝓparatã in celũ baiulãdo. Ezo. xxiij. Ecce
ego mitto angelũ meum qui te custodiet in via. ꝛ
inducat te in terrã quã ꝓmisi ꝓtũt tuis. Tercio
in celo collocando. Luce. xvi. factũ est vt moyses
mendicet ꝛ ꝓortaret ab angel in sinũ abzabe **S**
Quinto honorãdi sunt: qz ipsi sunt orõnũ niaz
apud deũ repñtatores. Ipsinanz ꝓmo orõnes
nras deo repñtant. Thobie. xij. Nñ orabas cum
lachrimis ꝛ sepeliebas mortuos. ego obtuli ora-
tionem tuam dño. Scdo ibidem ꝓ nobis allegãt
Job. xxxij. Si fuerit ꝓ eo angelus loquẽs vnũ de
filibus vt annunciet hominis equitatẽ. miserabitur
eius ꝛc. Itẽ zach. i. Et rĩdit angelus dñi ꝛ dixit.
Dñe exercitũ vsquequo nõ misereberis hierl'm
ꝛ vrbũ iuda qbus irat' es: iste iam septuagesim'
ann' est. Tercio dei sententiã nobis renunciant.
Dan. ix. vbi dicitur qd gabriel ad eũ volans dixit.
Ab exordio ꝓccũ tuaz egressus est sermo. glosa.
id est sentẽtia a deo. Et sequit. Ego aut veni vt in-
dicarẽ tibi: qz vir desiderioꝝ es. De his tribus di-
cit bern. sup can. Discurret angelus medius inter
dilectũ ꝛ dilectã. vota offerẽs. referẽs dona. Exci-
tat istam. placat illũ. **S**exto honorãdi sunt: qz
ipsi sunt regis eterni nobilissimi milites. scdm qd
dicit iob. xxv. Nunquid est numer' militũ ei? Sicut
aut videm' in militibus alicui' regis. qd quidam
eorum semper in aula regia commorantur. ꝛ re-

De sancto

gem associant. et ad eius honore et solaciu cantat. quida aut ciuitates et castella regni custodiunt. qdam vero regis inimicos expugnant. Ira et horum militu xpi. quida in aula regia scz in celo empirio reo semp regu regu associat. et ad ei honore cantica letitie et glie semp cantant dicetes. Sanctus sanctus sanctus etc. Item. benedictio et claritas et sapiencia etc. apocal. vij. Alij aut custodiunt ciuitates. suburbana. villas et castra. illi scz qui nobis sunt ad custodia deputati. custodietes statu virginum. pinentiu. iugatoz. et castra religionum. Esa. xij. Super muros tuos hierlm pstru custodes. Alij vero dei inimicos. i. demones expugnat. Apocal. xij. factu est preliu magnu in celo. id est scdm vna expositione in ecclia militari. Michael et angeli ei phabant cu dracone. **S**eptimo et vltimo honore ad sunt: qz ipsi sunt tribulatoz solatores. Zach. i. Angelus qui loqbat in me verba bona et solatoria. Ire thobie. v. forti animo esto etc. Et hoc faciunt tribus modis. Primo confortado et roborado. Dan. x. vbi cu daniel corruisset: tetigit eu angelus dicens. Noli timere. pax tibi. confortare et esto robustus. Scdo ab impatentia confornado. Psal. Angelis suis mandauit dote etc. In manu. por. etc. Tercio ipam tribulatione refrigerando et manuendo. Et hoc signat dan. iij. vbi angelus dni cum tribus pueris in fornace descendit. et fecit mediu fornacis quasi ventu rois flantem.

De sancto hieronymo cxi. A

Iheronimo

Hieronimus dicitur a gera quod est sanctu. et nemus: quasi sanctus nemus. Vel norma quod estylet. Unde dicitur in legenda sua quod biero. interpretatur sacra lex. fuit enim sanctus. id est firmus. vel mundus. vel sanguine tinctus. vel vsui sacro deputatus. sicut vasa templi dicebantur sancta: quia sacro vsui deputata. fuit enim sanctus. id est firmus in bono opere propter perseuerantie longanimitate. et mundus in mente puritate. et sanguine tinctus pro dicitur passionis meditatione. sacro vsui deputatus per scripture sacre expositione et interpretationem. Dicitur et nemus a nemore vbi aliqui pueriatus fuit. et lex propter regulare disciplinam quam monachos suos docuit. vel quia sacram legem exposuit et interpretatus fuit. Hieronymus etiam interpretatur visio pulcritudinis. vel diiudicatis locutiones. Est autem triplex pulcritudo. Prima est spiritualis que est in anima. Secunda moralis que consistit in honestate morum. Tercia intellectualis que est pulcritudo angelica. Quarta substantialis que est diuina. Quinta celestis: que est sanctorum in patria. Hanc quintuplicem pulcritudinem hieronymus in se vidit et habuit. Nam habuit spiritalem in virtutum varietate. Moralem in vite honestate intellectuali in excellenti puritate. Substantiali in ardenti charitate. Celesti in eterna vel in excellenti claritate. Diiudicauit etiam locutiones sue verba tam sua quam aliorum. sua examinare proferendo. aliorum vera confirmando. falsa refutando. dubia vero exponendo.

Hieronimus cusebii viri nobilis filius ab opido stridonis quod dalmacie et panonie presidia tener: exiitit orudus. hic ad huc uenit romam adijt. et literis grecis et latinis et hebraicis plene cruditus est. In arte grammatice donatum habuit preceptore. In rhetorica autem vi. totum orator est. In scripturis autem diuinis exercitabat die ac nocte. et inde hausit auidem quod postmodum effudit abunde. Quodam tempore sicut ipse in epistola ad custodibiu prohibet. cum de die tullium et de nocte platonem auidem legeret. eo quod sermo inculcatus sibi in libris prophetis non placeret. circa mediam quadragesimam tam subita et ardenti febre corripit. ut toto frigescente iam corpore vitalis calor in solo pectore palpitarer. Dum ergo exequie funeris pararent. subito ad tribunal iudicis trahit. et interrogatus cuius conditionis esset christianum se esse libere profiteretur. Ad quem iudex. Mentiris inquit. Ciceronianus es. non christianus. Ubi enim est thesaurus tuus ibi est et cor tuum. At hic ro. obmutuit. et continuo ipsum iudex durissime cecidit iussit. Tunc exclamauit et dixit. Miserere mei domine: miserere mei. Tunc qui astabant precabantur iudex